

Igazságügyi vezetők országos tanácskozása

Dr. Markója Imre

Az MSZMP XIII. kongresszusa határozataiból az igazságügyi szervekre háruló feladatok megvitatása volt a témája a március 12-én a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében rendezett országos igazságügyi vezetői értekezletnek.* A tanácskozás résztvevői előzetesen megkapták az Igazságügyi Minisztérium 1986—1990-es évekre szóló feladattervét, amelyet azután dr. Markója Imre igazságügyminiszter szóban kiegészített. Elemezte a kongresszus óta eltelt csaknem egy esztendő fontosabb belpolitikai eseményeit, fel-

idézte a XIII. kongresszusnak azt a megállapítását, hogy hazánkban törvényes rend és jogbiztonság van, s ehhez nem kis mértékben hozzájárult az is, hogy a jogalkotó és jogalkalmazó szervek betöltötték hivatásukat az állami, társadalmi és gazdasági rend fejlesztésében és védelmében.

A mindennapi életben azonban a társadalom morális felfogása nagyon sok területen fellazult, a törvényisztelet csökkent és ennek következményeként növekedett a jogsértések száma, köztük a bűnözésé is. A XIII. kongresszus határozatai kitértek azokat a fontos társadalmi-gazdasági célokat, amelyek megvalósításához nélkülözhetetlen az állam közreműködése, a jogi eszközök felhasználása. Ez szükségessé teszi az államélet és a jogrendszer további fejlesztését.

Az Igazságügyi Minisztérium 1986—1990 közötti időszakra vonatkozó kodifikációs feladatait alapvetően a Minisztertanács jogalkotási programja határozza meg, amely szoros összefüggésben van az országgyűlés által jóváhagyott kormányprogrammal. A jogalkotásnak elő kell segítenie az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztését. Ennek érdekében növelni kell az országgyűlés szerepét az ország életében, különösen a jogalkotásban, fokozni kell a tanácsok önállóságát és felelősségét, folytatni kell a hatáskörök — és a velük együtt járó felelősség — decentralizálását, elő kell mozdítani a kormányzati munka korszerűsítését, az egész államigazgatási tevékenység színvonalának emelését.

* Az elnökségben helyet foglalt Horváth István, az MSZMP Központi Bizottsága titkára, Cziné Lajos a Minisztertanács elnökhelyettese, dr. Szilbereky Jenő, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, dr. Szijártó Károly legfőbb ügyész, Ladvánszky Károly rendőr altábornagy, belügyminiszter-helyettes, Nagy Tibor bv. vezérőrnagy, a büntetésvégrehajtás országos parancsnoka, dr. Kárpáti László, az Országos Ügyvédi Tanács elnöke, dr. Nagy László, a Magyar Jogász Szövetség főtitkára és dr. Szabó Endre, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára. A tanácskozást dr. Borics Gyula igazságügyi államtitkár nyitotta meg.

A gazdasági építőmunkában a jogalkotásnak támogatnia kell a gazdálkodás hatékonyságának, a gazdálkodó szervek önállóságának fokozását, a központi állami irányítás eredményesebbé tételét, a demokratikus vezetést biztosító intézményrendszer további kibontakozását. A jogalkotással is elő kell mozdítani az állampolgári jogok érvényesülésének kiteljesedését, az életszínvonal- és szociálpolitika eredményes megvalósulását, a munka minőségének javítását, jogalkotási rendszerünkben pedig a társadalmi igazságosság érvényesülését.

Fokozott figyelmet kell fordítani a negatív társadalmi jelenségek elleni határozott fellépésre és ennek érdekében a felelősségi rendszer továbbfejlesztésére. El kell érni az állampolgári köteleességek fokozottabb teljesítését, az állami és állampolgári fegyelem megszilárdítását. A jogalkotási feladatok végrehajtása során fel kell lépni a túlszabályozás ellen is, törekedve arra, hogy jogrendszerünk egységes, áttekinthető és ellentmondásoktól mentes legyen. Ez alapfeltétele a törvényesség következetes érvényre juttatásának és annak, hogy a jogrendszer hatékonyan segítse elő társadalmunk és gazdaságunk fejlesztését.

Ezután dr. Markója Imre az új jogalkotási terv konkrét feladatai közül emelt ki néhányat. A választási tapasztalatok alapján kisebb korrekciókat kell eszközölni a választási jogszabályokon; törvény készül a jogforrásokról, a jogalkotás és jogalkalmazás elveit a továbbiakban országgyűlési határozat állapítaná meg; korszerű és átfogó törvény készül a sajtóról, a tájékoztatási tevékenységről; sor kerül a polgári eljárás újraszabályozására; törvényt készítenek a földről, amely megállapítja a földek tulajdonára, hasznára, forgalmára és a földvédelemre vonatkozó alapvető szabályokat; kialakítják az egységes személyi jövedelemadó rendszerét és felülvizsgálják a lakossági adókra vonatkozó jogszabályokat.

Megalkotják az új munkatörvénykönyvet, egyidejűleg a munkavédelemről szóló magas szintű jogszabállyal, a családjogi törvény is módosul és egységes szövegű lesz. Magas szintű jogszabály készül a gyermek- és ifjúságvédelemről. A bűnözés elleni küzdelem hatékonyságának növelése érdekében jogszabály születik a bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatokról, módosításra kerülnek a Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárásról szóló törvény egyes rendelkezései. Újra alkotják a szabálysértési törvényt és végrehajtási rendeleteit. A jogi szabályozás eszközeivel is elősegítik az alkoholizmus elleni küzdelmet.

Az igazságügyminiszter szólt az igazságszolgáltatás gondjairól, problémáiról is. Mindenekelőtt a bíróságoknál jelentkező fokozódó munkaterheket említette. A beérkező ügyek száma évek óta nő, egyes területeken legfeljebb stagnál. Ennek oka az igazságszolgáltatás hatáskörének bővülése, másrészt a társadalmi morál, fegyelem és törvénytisztelet lazulása. Ugyanakkor az ügyek jelentős része munkai igényesebb lett. Az utóbbi években lezajlott jelentős generációváltás is nehézségeket okoz átmenetileg. Tapasztalható az apparátus elnöiesedése, ez — érthetően — újabb gondokat vet fel.

Az igazságügyi szervezet pénzügyi és anyagi-technikai ellátottsága sem úgy alakult, ahogy ez kívánatos lett volna. A bíróságok anyagi ösztönzése elmaradt a kívánalmaktól, ezért kormányzati döntés született, hogy 1986. július elsejével a bírósági dolgozók rendkívüli, átlagosan 11 százalékos béremelésben részesüljenek. Hiányosságok tapasztalhatók az apparátus szakmai és politikai felkészültségében is, erősíteni kell tehát az itt dolgozók hivatástudatát.

Végül a büntetésvégrehajtás helyzetét értékelte dr. Markója Imre. Hangsúlyozta, hogy a XII. kongresszust követően a büntetésvégrehajtás jelentősen fejlődött, komoly eredményeket mutatott fel. Az eredmények elismerése mellett azonban azt is megállapította, hogy a büntetésvégrehajtás ma több szempontból kritikus helyzetbe került. A bűnözés nagymértékű növekedése miatt a fogvatartottak létszáma nőtt, a büntetésvégrehajtási intézetek egészségtelenül zsúfoltakká váltak. Ilyen körülmények között nem lehetett maradéktalanul teljesíteni azokat a

Dr. Horváth István

Czinege Lajos

jogszabályi követelményeket, amelyek előírták a differenciált büntetésvégrehajtási rendszer kialakítását, a biztonságos őrzést, a hatékony nevelőmunkát, és az elítéltek teljes körű foglalkoztatását.

Az ország egyre nehezebbé váló gazdasági helyzete miatt nem kapott a büntetésvégrehajtás gondjai megoldásához segítséget. Pénzügyi berkekben olyan vélemények is elhangzottak, hogy meg kellene változtatni a büntetés kiszabásának politikáját, hogy kevesebb ember kerüljön börtönbe. Büntetőpolitikánk alakulása — hangsúlyozta a miniszter — csak politikai, társadalmi és gazdasági érdekek elemzésétől tehető függővé, a börtönviszonyok állapota nem határozhatja meg.

A büntetésvégrehajtás területén is szükségét érezzük annak, hogy alapos és elemző felmérés után őszintén feltárjuk a helyzetet az illetékes párt és kormányzati szervek előtt. A Központi Bizottság Titkársága, a Koordinációs Bizottság, a Honvédelmi Bizottság és végső soron a Minisztertanács tudomásul vette és támogatta elképzeléseinket, de a VII. ötéves tervben — a létszámfejlesztést kivéve — érdemi előrelépés nem történt. A férőhelyeket nem bővítették és a munkáltatást fejlesztő beruházásokra a büntetésvégrehajtás nem kapott pénzt. Épp ezért fokozni kell a belső tartalékok feltárását és a meglévő erőforrások jobb, hatékonyabb mozgósítását.

A büntetésvégrehajtás előttünk álló főbb feladatai: a bv. intézetek zsúfoltságának csökkentése, a differenciálás és a kategorizálás elveinek következetes érvényesülése. Fokozni kell a nevelőmunka hatékonyságát, a nevelésfejlesztési koncepció célkitűzéseinek megvalósítását, javítani kell az elítéltek foglalkoztatásának lehetőségeit a munkáltatásfejlesztési koncepció alapján. Biztonságosabbá kell tenni az elítéltek őrzését, tovább javítva élet- és munkakörülményeiket. A jövő feladatainak végrehajtásában meghatározó jelentőségű a büntetésvégrehajtási testület politikai elkötelezettsége, erkölcsi feddhetetlensége, az apparátus továbbképzése, anyagi és erkölcsi megbecsülése.

A tanácskozáson nyolc hozzászólás hangzott el. Dr. Horváth István az MSZMP KB titkára felidézte a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát, majd méltatta az SZKP közelmúltban véget ért XXVII. kongresszusának jelentőségét. Ezután az igazságügyi apparátus munkáját értékelve elmondta, hogy többségük hivatástudattal, odaadással végzi munkáját. A bejelentett központi béremelés pedig minden bizonnyal hozzájárul majd a bíróságok munkájának színvonalasabbá tételéhez.

Czinege Lajos miniszterelnök-helyettes a bűnözési statisztikát elemezve hangsúlyozta, hogy nem vonhatjuk ki magunkat a világfolyamatok hatása alól. Ugyanakkor — véleménye szerint — az egész társadalom összefogása szükséges ahhoz, hogy a felbomló családok, a veszélyeztetett fiatalok száma ne növekedjék.

Nagy Tibor

Hogy túlszabályozott-e társadalmunk, vagy sem, arra egyetlen érzékletes számot mondott: mindennapi életünket mintegy 43 000 érvényben lévő törvény, jogszabály, illetve rendelet szabályozza.

Nagy Tibor, a büntetésvégrehajtás országos parancsnoka arról beszélt, hogy a megelőző feladat-meghatározó értekezlet óta a fogvatartottak létszáma 35 százalékkal emelkedett. Ilyen körülmények között kellett a büntetésvégrehajtásnak a törvényesség maradéktalan betartásával végeznie munkáját, biztosítani a fogvatartottak elfogadható el-

látását, megszervezni foglalkoztatásukat, hogy közben az intézetek biztonsága se szenvedjen csorbát. Azokat a feladatokat, amelyekhez nem kellett pénz, a büntetésvégrehajtás megvalósította, sőt — a belső tartalékok feltárással — saját erőből 920 új férőhellyel is segítette az elítéltek elhelyezését.

Az értekezleten a büntetésvégrehajtás részéről még két hozzászólás hangzott el; Juhász Lászlóné bv. alezredes, a Kalocsai Fegyház és Börtön parancsnoka és Vincze Tamás bv. ezredes, a Fiatalokorúk Börtöne és Fogháza parancsnoka kapott szót. Palotás Miklós bv. ezredes, az Állampusztai Börtön parancsnoka és dr. Lőrincz József bv. alezredes, a Rendőrtiszti Főiskola Bv. Tanszékének vezetője írásban juttatták el hozzászólásukat az elnökségnek.

Az elkövetkezendő öt év feladatainak meghatározását, a büntetésvégrehajtás további tevékenységét befolyásolja az a reális számvetés, hogy a fogvatartottak létszáma várhatóan tovább nő. A népgazdaság anyagi helyzete miatt nyilvánvalóan át kell majd ütemezni bizonyos tennivalókat a feladattervben. De a nehézségek ellenére is garántálni kell a szabadságvesztés végrehajtásának törvényességét, s ezért az állomány áldozatkészségére, felelősségérzetére és hivatástudatára még nagyobb szükség lesz, mint a korábbi időszakban.

Kudor Zoltánné

E SZÁMUNK SZERZŐI

Bánki Erika, a Módszertani füzetek szerkesztője; **dr. Borics Gyula** államtitkár, Igazságügyi Minisztérium; **dr. Boros János** bv. százados, az Országos Parancsnokság nevelési osztályának alosztályvezetője; **Cseréy Gábor** bv. százados, a Márianosztrai Börtön biztonsági és nevelési helyettese; **dr. Csetneky László** bv. őrnagy, a Rendőrtiszti Főiskola bv. tanszékének főtanára; **Demjén János** bv. alezredes, a Váci Bv. Intézet parancsnoka; **dr. Kabódi Csaba** egyetemi adjunktus, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar büntető eljárásjogi tanszék; **Kéthelyi Péter** bv. őrnagy, a Pálhalmi Börtön és Fogház biztonsági és nevelési helyettese; **Kudor Zoltánné** bv. őrnagy, az Országos Parancsnokság sajtóosztályának vezetője; **Maday Ferenc** bv. őrnagy, a Miskolci Bv. Intézet parancsnoka; **dr. Mezey Barna** egyetemi adjunktus, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar magyar állam- és jogtörténeti tanszék; **dr. Nagy Ferenc** egyetemi docens, JATE Állam- és Jogtudományi Kar büntetőjogi és büntető eljárásjogi tanszék; **Nagy Tibor** bv. vezérőrnagy, a büntetésvégrehajtás országos parancsnoka; **dr. Németh Gyula** bv. őrnagy, az Országos Parancsnokság őrszolgálati osztályának vezetője; **Palotás Miklós** bv. ezredes, az Állampusztai Börtön parancsnoka; **dr. Sunyál Ottó** bv. alezredes, a Pálhalmi Börtön és Fogház parancsnoka; **dr. Vigh József** egyetemi tanár, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar kriminológiai tanszék; **Vincze Tamás** bv. ezredes, a Fiatalokorúk Börtöne és Fogháza parancsnoka; **dr. Vörös Ferenc** bv. alezredes, a Baracscai Fogház parancsnoka.